

IAN D. GOW
STUART KELLS

BIG FOUR

Profesioniștii de care depinde soarta
celor mai mari companii din lume

Big Four : profesioniștii de care depinde soarta celor mai mari companii din lume / Ian D. Gow și Stuart Kells.

- București : RAO Distribuție, 2019

Conține bibliografie

Index

ISBN 978-606-006-214-1

I. Kells, Stuart

657

RAO Distribuție
Str. Bârgăului nr. 9-11, București, România
www.raobooks.com
www.rao.ro

IAN D. GOW, STUART KELLS
The Big Four
Copyright © Ian D. Gow and Stuart Kells 2018
Publicat prin înțelegere cu Black Inc.
Toate drepturile rezervate

Traducere din limba engleză de
Lingua Connexion

© RAO Distribuție, 2018
Pentru versiunea în limba română

2019

ISBN 978-606-006-214-1

Cuprins

NOTĂ PRELIMINARĂ. *Știință, magie și preistoria companiilor Big Four* 7

1 Introducere. 11

PARTEA I COPILĂRIA 29

2 Glorie, nu infamie 31

Banca Medici ca precursor al grupului Big Four 31

3 Tranzită 43

Perioada de început a grupului Big Four în lumea plină de pericole a contabilității în secolul al XIX-lea 43

4 O potrivire interesantă 55

Iluștrii intemeietori ai Big Four 55

PARTEA A II-A Maturitatea 69

5 Mere Automata 71

Supravegherea teritoriului grupului Big Four 71

6 O schimbare neavenită 94

Aventuri și accidente în istoria mărcii Big Four 94

7 Star porno 107

Cultura grupului Big Four 107

8 Cei maianoși tipi 124

Valori profesionale în Big Four 124

PARTEA A III-A PROBLEMELE MATERITĂȚII 143

9 Incompetență 145

Auditul, piatra de temelie a Big Four 145

10 Curat 164

Greșelile în audit ale companiilor Big Four 164

11	Să înceapă dansul. Po	193
	Conflict de interes în serviciile companiilor Big Four	193
12	Unu patru zece	209
	Companiile Big Four în China	209
PARTEA A IV-A ANII DE FINAL		227
13	Perturbarea	229
	Tehnologia învechită a companiilor Big Four	229
14	Concluzie	245
	<i>Epilog</i>	274
	<i>Mulțumiri</i>	275
	<i>Index</i>	303

Respect pentru confidențialitatea clientului

NOTĂ PRELIMINARĂ

ȘTIINȚĂ, MAGIE ȘI PREISTORIA COMPAÑIILOR BIG FOUR

Fondat în secolul al XIX-lea drept organizație reprezentativă la nivel național în domeniul contabilității, Institutul Experților Contabili din Anglia și Țara Galilor și-a înființat de îndată un club profesional, cluburi sportive și o bibliotecă. Una dintre primele achiziții ale bibliotecii a fost o copie a inovatoarei cărți de practici matematice a lui Luca Pacioli datând din perioada Renașterii, *Summa de Arithmeticā* (1494).

Summa de Arithmeticā explică modul în care se gestionează registrele contabile, situațiile financiare, garanțile și deconturile. Reprezentând un moment revoluționar, similar introducerii cifrelor arabe în Europa, această lucrare a dus la popularizarea evidenței contabile în partidă dublă. „Pentru fiecare credit din registru“, scria Pacioli, „trebuie să existe un debit“. Strălucitul autor a învățat antreprenorii să nu mai apeleze la astrologi și pustnici pentru sfaturi privind o companie sau alta; Pacioli era de părere că, pentru a reuși în afaceri, un comerciant trebuie să aibă acces la bani, să aibă un contabil bun și evidență contabilă la zi.

Pacioli ținea de o tradiție erudită nobilă. Contabilitatea – alături de cartografie, astronomie și balistică – fusese una dintre primele discipline care au condus la revoluția științifică. Eruditul german Johann Wolfgang von Goethe considera contabilitatea în

PARTEA I

Copilăria

GLORIE, NU INFAMIE

Banca Medici ca precursor al grupului Big Four

Statul comercial

Piero de Medici – cunoscut și drept „Piero gutosul“ („Piero il Gottoso“) – s-a născut în 1416. În 1464, tatăl său moare, iar acesta moștenește, la vîrstă de 48 de ani, o instituție faimoasă, extrem de profitabilă și de bine condusă. Tatăl – ilustrul Cosimo de Medici – și bunicul lui Piero – Giovanni de Medici – transformaseră afacerea de familie în cea mai importantă întreprindere privată din Europa: cea mai mare bancă din întreaga lume.

Banca Medici își avea sediul în Florența, capitala Toscanei. În perioada târzie a Evului Mediu, Florența era un oraș important și prosper și totodată centrul finanțelor mondiale. În acest oraș a fost realizată o monedă de mari dimensiuni din aur, florinul, care poartă și numele orașului; utilizarea sa la scară largă în Europa a sporit prestigiul Florenței în lumea financiară.

Spre deosebire de majoritatea orașelor și a țărilor din Europa Evului Mediu târziu, Florența era guvernată de o familie de comercianți, familia Medici. În acest oraș, activitățile Băncii Medici erau atât de întrepătrunse cu ale statului, încât cu greu să ar fi putut trasa o graniță între cele două. După moartea lui Cosimo, Piero nu devine doar conducătorul Băncii Medici, ci și al guvernului Florenței.

Predecesori ai companiilor Big Four pot fi regăsiți de-a lungul istoriei în locuri surprinzătoare – inclusiv în Florența Evului Mediu târziu. Evoluția lor recentă este plină de ecuri din perioada premodernă și începutul modernității Băncii Medici. Modul în care era organizată și condusă banca – precum și modul de trai și stilul de lucru al personalului – poate fi regăsit secole mai târziu la alte companii, într-un mod cu totul bizar. Drept urmare, în această parte analizăm Banca Medici ca predecesor al grupului Big Four; în celealte capitole vor fi prezентate o parte dintre conexiunile peste timp, înainte de a reanaliza în detaliu, în Capitolul 14, Banca Medici, pentru a putea înțelege ceea ce ar putea reprezenta ultima etapă a grupului Big Four.

La baza culturii grupului Big Four au stat, de asemenea, primele scandaluri financiare, Revoluția Industrială, dar mai ales dezvoltarea rapidă a căilor ferate britanice, în secolul al XIX-lea. În cadrul acestei părți analizăm fundamentele în cauză și îi vom prezenta pe fondatorii companiilor, precum și convingerile și opiniile care i-au călăuzit.

Există o mulțime de legende și zvonuri legate de originile băncii, însă se pare că aceasta a fost la început o organizație criminală.

„Înainte de 1390“, scrie Niall Ferguson în *Ascensiunea banilor (The Ascent of Money)*, „cei din familia Medici erau mai degrabă gangsteri decât bancheri: un clan de dimensiuni reduse, recunoscut mai degrabă pentru infracțiuni mărunte decât pentru abilități financiare“. După ce a studiat în amănunte originile infracționale ale familiei, Gene Brucker a descoperit cinci cazuri în care reprezentanți ai clanului de Medici au fost condamnați la moarte pentru crimă, la mijlocul secolului al XIV-lea. De fiecare dată, familia a plătit pentru a-i scăpa de necaz. Brucker a mai descoperit și un cazier judiciar, în care erau menționate alte infracțiuni violente comise de bărbații din familia Medici între 1343 și 1360.

Brutalitatea și cruzimea par să fi stat inițial la baza faimei Băncii Medici, însă a existat și altceva ce le-a garantat succesul, ceva nu atât de violent: adoptarea contabilității în partidă dublă. Câtă vreme contabilitatea regală ține cu precădere de perioada feudală, contabilitatea în partidă dublă este de natură capitalistă. Este ideală pentru calcularea și distribuirea profiturilor între diverși proprietari și creditori – cum ar fi aceia ce intervenneau în cadrul contractelor comerciale din Toscana. În Evul Mediu târziu, comercianții florentini au criticat utilizarea și dezvoltarea contabilității în partidă dublă. Afacerile florentine au adoptat acest sistem începând cu 1340.

În timpul Renașterii, nicio bancă nu a contribuit mai mult la răspândirea noului sistem contabil în Europa decât Medici. Fiind una dintre primele instituții financiare internaționale, Banca Medici a știut cum să gestioneze pretențiile ridicate de diversi asupra bunurilor pe care le deținea. Cu toate că era extrem de urât (multi observatori au remarcat tenul foarte palid, ochii asimetrici, bărbia proeminentă, buzele subțiri și părul rar), tatăl lui Piero, Cosimo, era foarte popular printre florentini. Era totodată un om

foarte influent, atât în Florența, cât și peste hotare. Cosimo a învățat de la tatăl său cât de important este să ții o gestiune contabilă riguroasă, construindu-și în acest fel o reputație de bancher înțelept și de conducător capabil.

Strânsa relație – mai degrabă comercială decât spirituală – pe care o avea cu Biserica Catolică a fost crucială pentru succesul cunoscut de Cosimo. Acesta a acordat o serie de împrumuturi unor oameni ce se aflau în plină ascensiune – oameni care, mai târziu, aveau să ajungă episcopi, cardinali și papi. De exemplu, în perioada în care Tommaso Parentucelli era Episcopul Bogenei, Cosimo i-a asigurat fondurile necesare ascensiunii pe scara eclesiastică. Giovanni de Medici a făcut plasamente similare, susținându-l financiar pe extrovertitul cleric napoletan Baldassarre Cossa, în ascensiunea sa. Fost pirat, care n-a renunțat de-a lungul vieții la vechile obiceiuri, Cossa a luat împrumuturi de la Banca Medici asigurându-și astfel ascensiunea în poziția de cardinal. Atât Parentucelli, cât și Cossa au ajuns până la statutul de papă. Din această postură privilegiată, ambii și-au plătit datoria față de Banca Medici pentru susținerea acordată¹.

Astfel, Medici a devenit banca preferată a bisericii, iar acordurile financiare încheiate cu clerul s-au transformat în principala afacere a familiei. Influența bisericii era imensă, iar nevoie de bani a acesteia covârșitoare și constantă: familia Medici prospera. Sub conducerea lui Giovanni, mai întâi, și apoi a lui Cosimo, banca realiza peste 50% din profit în Roma. Ca și tatăl său, Cosimo și-a tratat debitorii cu grijă și istețime; știa când trebuie să fie aspru și când îngăduitor². Mânuind cu abilitate puterea de care dădea

¹ Medici și-au utilizat puterea și pentru a bloca ascensiunea preoților. Într-un caz notoriu, banca l-a împiedicat pe un Tânăr cleric să devină episcop. Interdicția a fost ridicată când tatăl Tânărului, un cardinal celibatar, și-a plătit datorile.

² Încă un exemplu ce confirmă intransigența familiei Medici: în cazul lui Baldassarre Cossa, care nu era demn de încredere, Giovanni de Medici a luat ca gaj

dovadă, familia Medici a pus bazele unei afaceri ce a stârnit invidie în rândul competitorilor direcți și al celor din lumea largă.

Nu fiți laudăroși

Pe lângă clerici ambițioși, Cosimo a suștinut și artiști, și cărturari. Când marele bibliograf și caligraf Niccolo de Niccoli „a fost aproape ruinat”¹ deoarece cumpărase și comandase prea multe cărți, Cosimo i-a acordat credit nelimitat. După moartea lui Niccoli, excepționala sa colecție de manuscrise a ajuns în posesia lui Cosimo. Bancherul a donat 400 dintre acestea bibliotecii mănăstirii San Marco din Florența. O mare parte din ele a ajuns în biblioteca lui Cosimo. Acesta avea înclinație pentru zona finanțelor, dar și fler de colecționar; comentatorii au tot atras atenția asupra interconexiunilor ce există între cele două chemări. Tim Parks, autorul cărții cu titlul *Medici Money*, vedea în obiceiul de a colecționa o preocupare pentru „control, ordine și posesiune” – calități esențiale în domeniul contabilității și al finanțelor.

Pasiunea de colecționar s-a întrepătruns cu o altă preocupare specifică familiei Medici. În ciuda trecutului umbrit de fărădelegi al familiei, sau poate din cauza lui, Cosimo și ai săi deveniseră avizi după o imagine plină de respect și demnitate. Când și când, Cosimo se mai abătea de la principii: de exemplu, în 1457, acesta a emis declarații false și – după cum scrie Raymond de Roover în *The Rise and Decline of the Medici Bank: 1397-1494* – „le-a ordonat supușilor să modifice anumite cifre în bilanțurile ce trebuiau transmise oficialilor din domeniul fiscal”. Nu era primul om de afaceri care ținea două evidențe contabile în partidă dublă pentru a frauda

o mitră papală încrustată cu multe pietre prețioase, alături de câteva farfurii de aur din rezorzeria papală.

¹ Janet Ross (trans. & ed.), *Lives of the Early Medici as Told in Their Correspondence* (editura Chatto & Windus, 1910), p. 8

statul. Totodată, a fentat cu măiestrie legislația care interzicea cămătăria. Însă s-a străduit din răsputeri să își păstreze imaginea de afacerist cinstit ce contribuie la bunăstarea societății și își tratează datornicii cu îngăduință. Pentru că învățase de la Giovanni cât de importantă este o reputație nepărată, Cosimo era adeptul prudenței și al sobrietății în afaceri și în viață. Detesta jocurile de noroc și le cerea asociaților săi să dea la rândul lor dovedă de abstinență.

Când înțeleptul Giovanni de Medici se afla pe patul de moarte, pe 20 februarie 1429, a cerut familiei – soției, fiilor și soților acestora – să se întrunească și le-a adresat aceste ultime cuvinte:

„Veți intra în posesia unei averi pe care am avut șansa să o agonișesc... Nu vorbiți ca și cum ați da sfaturi, ci discutați folosindu-vă de raționamente clare și de bun-simț. Fiți precauți în relația cu Palatul; mai degrabă așteptați să fiți chemați, iar apoi fiți ascultători și nu fiți laudăroși când vi se dă dreptate. Aveți grijă ca oamenii să fie mulțumiți, iar comerțul să fie înfloritor. Feriți-vă de conflicte și țineți-vă departe de orice încercare de a influența justiția, pentru că acela care nu va permite justiției să-și urmeze cursul, de sabia ei va muri. Vă las cu reputația nepărată, fiindcă nu am comis nicio faptă rea. Prin urmare, veți moșteni gloria, și nu infamia. Aș pleca împăcat și mai fericit dacă nu v-ați implica în disputa politică. Aveți grijă să nu intrați în atenția publicului“.

Cosimo a trăit urmând sfatul tatălui său, mai ales prin faptul că s-a ținut departe de ochii publicului. Si astă din mai multe motive. Unul era legat de starea sa precară de sănătate. Când se afla la o vîrstă înaintată, umblau zvonuri că ar fi suferit de ciumă; mulțor cetăteni ai Florenței le era frică să îl viziteze. Însă a existat și un motiv mai important, bazat pe un principiu în funcție de care s-a ghidat vreme îndelungată: acela că afacerile familiei de Medici trebuie să se bazeze pe discreție; puterea lor consta în aura de mister ce îi înconjura.

În perioada de apogeu, banca avea filiale și agenții în Roma, Veneția, Bruges, Londra, Pisa, Avignon, Milano, Basel, Geneva, Lübeck, Köln, Ancona, Montpellier, Perugia și Rhodos. Spre sfârșitul Evului Mediu și în timpul Renașterii, papa era singurul suveran european care avea supuși în orice colț al continentului. Aceștia – inclusiv persoane din ținuturile îndepărtate ale Islandei și Groenlandei – plăteau zeciuiala și impozitele ce finanțau diferențele activități derulate de biserică. Familia Medici juca un rol crucial în gestionarea cu discreție a acestor plăți.

O filială ambulantă a băncii îl urma pe papă oriunde mergea, pentru a se ocupa de problemele sale financiare. În 1437 și 1438, de exemplu, filiala l-a însoțit pe Papa Eugen al IV-lea la Bologna și Ferrara. În anul următor, papa s-a deplasat la o mănăstire dominicană de călugări din Florența, unde a prezidat conciliul în care s-a încercat unirea bisericilor romano-catolică și greco-ortodoxă. De asemenea, filiala ambulantă a băncii s-a mutat la Florența, așa cum făcuse cu câțiva ani înainte, în perioada februarie 1419 – septembrie 1420, când Papa Martin al V-lea locuise în aceeași mănăstire – cu toate că în Florența banca avea deja o filială ce încă funcționa. Pe durata conciliului din 1439, filiala ambulantă a operat în apropierea mănăstirii și bisericii Santa Maria Novella – la mică distanță de biroul central al băncii din Florența, pe Via Larga.

Unul dintre conciliile bisericești timpurii – Al Treilea Conciliu Lateran din 1179 – a excomunicat în mod oficial cămătarii. Conciliul de la Viena din 1311-1312 a confirmat măsura. Cămătarii creștini, la fel ca prostitutele, nu se mai puteau împărtăși. În plus, nu puteau fi nici îngropați în pământ sfânt decât dacă restituiau prejudiciul (pentru că, se spunea, inima cămătarului se afla în cufărul cu bani, nu în piept). Cântul XVII din *Divina Comedie* a lui Dante (scrisă între 1308 și 1321) descria în culori extrem de vii

soarta cămătarilor în iad: „Amăräciune... țășnea din ochii lor și făcea lacrimile să se reverse... De gât le atârnă o pungă mare, pe care le sunt ațintiți ochii și pe care-o sorb din priviri“. Cămătarii împărtăreau un cerc al infernului cu blasfematorii și sodomitii.

Cu toate acestea, spre finalul perioadei medievale și începuturile perioadei moderne, apetitul pentru îndatorare era la fel de pronunțat pe cât de dezavuătă era cămătăria. Comerçanții și fabricanții aveau nevoie de fonduri pentru speculații și pentru a construi fabrici noi. De asemenea, în rândul înalților prelați nevoia de servicii financiare era ridicată. Oficialii rămâneau adesea fără bani; alteori banii curgeau gârlă și aceștia căutau locuri unde să ii depoziteze – sau să îi ascundă.

Marile concilii și congrese bisericești formau, de asemenea, o cerere pentru aceste servicii financiare sofisticate, cum erau considerate în acea vreme. Era vorba de reuniuni la care participau oameni importanți și persoane înstărite, iar băncile deschideau filiale temporare pentru a îi deservi. Conciliul de la Constance, care a durat patru ani și jumătate, este un exemplu în acest sens.

Convocat în 1414, acesta trebuia să rezolve schisma generată de faptul că trei papi își disputau legitimitatea. Efortul logistic implicat a fost uriaș. Totodată, manifestarea a atras o mulțime de prostitute, escroci și bancheri. Pe întreaga durată a conciliului, filiala ambulantă a băncii Medici a fost amplasată în Constance.¹

Dincolo de faptul că punea la dispoziția participanților diverse servicii financiare, familia Medici juca un rol important în conciliu ca atare. Banca Medici acordase finanțări cătorva dintre

¹ În jurul conciliului s-au strâns, de asemenea, bibliofili: indivizi precum Poggio Bracciolini și prietenul lui Cosimo, Niccolò Niccoli, care avea un apetit nestăvilit pentru cărțile vechi și rare, de preferință scrise de mână pe vellum și care ar fi dat cu drag iama prin mănăstirile din împrejurimi pentru a găsi manuscrise uitate. În cartea sa din 2011, intitulată *Swerve*, Stephen Greenblatt povestea că Poggio a redescoperit o operă aparținând poetului roman Lucretius. *Despre natura lucrurilor* (*De rerum natura*) a fost copiată în multe rânduri, grăbind apariția științei moderne.

participanții la eveniment, inclusiv unuia dintre papii care dispută problema legitimității. Baldassarre Cossa – ce se autointitula Papa Ioan al XXIII-lea – a sosit la conciliu însotit de câteva „persoane eminente”, în rândul căror se afla și Cosimo de Medici, pe atunci în vîrstă de 26 de ani.

În ciuda faptului că era susținut de Banca Medici, Cossa nu a reușit să devină singurul papă. După eșecul suferit, acesta a fugit din Constance degizat în poștaș și însotit de un bărbat înarmat cu o arbaletă. Capturat la scurt timp, el a fost acuzat de piraterie, viol, sodomie, crimă și incest. Timp de câteva luni a fost prizonier al Sfântului Imperiu Roman, până când, în 1419, familia Medici i-a plătit răscumpărarea în valoare de 38.500 de florini renani. Tot ei fuseseră cei care dăduseră bani ca să fie încarcerat, iar acum plăteau pentru eliberarea sa. Giovanni i-a oferit lui Cossa o casă în Florența și a intervenit în numele acestuia pe lângă Papa Martin al V-lea. Onoarea acestuia a fost oarecum reabilitată, iar Cossa a făcut o înțelegere cu papa, care l-a absolvit de pedeapsă numindu-l totodată cardinal – episcop al Toscanei. După câteva luni, Cossa a murit. În calitate de executor testamentar, familia Medici i-a angajat pe Donatello și Michelozzo să îi construiască un frumos monument funerar, în baptisteriul din San Giovanni.

Pentru bănci precum Medici, tranzacționarea de valută era o modalitate la îndemâna de a ocoli interdicția privind cămătăria. Companiile multinaționale de astăzi fac ceva similar atunci când transferă fonduri între sucursalele din diverse state. Banca Medici a făcut astfel tranzacții la scară largă, furnizând totodată polițe de asigurare și scrisori de garanție ce deserveau același scop.

Cu timpul, afacerea familiei Medici s-a extins, aceasta tranzacționând nu doar bani, ci și bunuri. Familia a devenit agent-cheie în tranzacții cu produse de bază și mărfuri precum alaun, fier, pește, cai, grăsime animală, piper, ghimbir, migdale, ulei de măslini, lână, mătase, tapiserii, blănuri, pietre prețioase, relicve și sclavi.

Banca aducea din Douai, Cambray și Bruges băieți castrați care puteau cânta pe tonalități de soprană în corul bazilicii Sfântul Ion din Lateran din Roma. Rețeaua comercială a familiei Medici se întindea de-a lungul Drumului Mătăsii până în India și chiar China. Diversificarea afacerii s-a dovedit extrem de profitabilă. Iar marjele profitului erau destul de mari atunci când banca îl „suprataxa” pe papă pentru mătăsuri, brocarturi și bijuterii.

Alaunul era o materie primă importantă, cu multe întrebunătări, dar se găsește în puține locuri. Este utilizat la degradarea lânii, fixarea pigmentilor de culoare pe textile, ajută la tăbăcirea pieilor, fabricarea sticlei și intră în compoziția anumitor medicamente. Pe lângă faptul că îl comercializa, familia Medici a ales să investească în producția alaunului și conducea un cartel ce încerca să restricționeze aprovizionarea cu alaun pe teritoriul Europei.

Familia

În secolele al XIV-lea și al XV-lea, sclavii din Italia provineau din teritorii precum Tartaria, Rusia, Circasia, Armenia, Bulgaria, Balcani și Levant. Majoritatea sclavilor din Florența erau femei care devineau fie servitoare, fie concubine, deși linia care desparte cele două îndeletniciri e foarte fină. În Veneția și Genova se aflau două dintre cele mai importante piețe de sclavi din Europa renascentistă. De aici puteau fi cumpărate femei frumoase din Adyge sau Abkhazia. Filiala venețiană a Băncii Medici participa activ la acest tip de comerț. În 1466, de exemplu, Fillipo di Cino Rinuccini a cumpărat de la Banca Medici o rusoaică de circa 26 de ani pentru 74,5 florini. În declarația de avere a lui Cosimo de Medici se menționa că în anul 1457 acesta avea acasă patru sclavi, femei de diferite vîrste.

În 1427, la târgul de la Veneția, Giovanni Portinari, agentul lui Cosimo, a cumpărat o frumoasă circasiană. În vîrstă de 21–22 de ani,

ea era prezentată drept o „virgină curată, fără nicio boală”¹. Cosimo și-a dat un nume italienesc, Magdalena. A devenit servitoare în cadrul casei Medici. La un an sau doi de la venirea sa, Magdalena și Cosimo au avut un fiu, Carlo – frate vitreg cu Piero. Deși nu arăta bine, Cosimo se putea bucura de viață cu ajutorul banilor.

Spitalele din Italia erau pline de copiii abandonați ai sclavelor și stăpânitorilor lor. Totuși, mulți dintre aceștia au fost recunoscuți de tatăi, devenind astfel semi-legitimi. Cosimo a fost unul dintre cei care a luat paternitatea și obligația de părinte în serios. Carlo avea să fie crescut în reședința familiei Medici, iar Magdalena a mâncat la aceeași masă cu familia și a rămas la reședință timp de două decenii. Familia Medici era una modernă.

În Banca Medici nu a lucrat vreodată o femeie, iar Carlo nu a fost inclus în afacerea familiei. În schimb, intrarea sa în rândul preoților a consolidat legăturile băncii cu biserică. A devenit abate de San Salvatore la Vaiano, iar spre sfârșitul vieții a ajuns protopop de Prato. Fiind un om cultivat, ce moșenise o parte din pasiunea de colecționar a tatălui său, Carlo a murit în 1492 la Florența.

Sistem de siguranță

Există o caracteristică a Băncii Medici care reprezintă un element extrem de important în istoria contabilității și corporațiilor. Banca era, de fapt, o rețea de parteneriate, fiecare dintre acestea deservind o anumită zonă geografică și oferind o serie de servicii. Această structură i-a permis familiei Medici să gestioneze caracterul fragil al unei organizații vaste și larg răspândite. Conflictele teritoriale între filiale sau dintre asociațiile din cadrul aceleiași filiale. Discuțiile cu privire la punerea bazelor unor noi filiale sau linii

¹ Citat din lucrarea lui Tim Parks, *Medici Money: Banking, metaphysics and art in fifteenth-century Florence* (editura Profile Books, 2013), p. 63

de servicii. Discuțiile despre alocarea costurilor și a profiturilor. Problema asociațiilor care se retrăgeau și a partenerilor neloiali.

Acest tip de evoluții, ca și nevoia de a menține puternică structura băncii și de a păstra controlul finanțier asupra diverselor activități și filialelor răspândite pretutindeni, făcea parte din cultura internă a băncii. Cum la vremea aceea nu exista o profesie de contabil recunoscută, banca s-a bazat pe scrupuloșii contabili interni și pe auditori precum Angelo Tani și Rinieri da Ricasoli. Aceștia analizau cumeticulozitate care dintre operațiunile băncii generau profit și care aduceau pierderi. Când și când, unii manageri incompetenți și coruși umflau cifra profiturilor, minimizau pierderile, includeau împrumuturile în profituri sau chiar punea la cale fraude mai ingenioase. Tani și Ricasoli aveau misiunea de a se asigura că managerii sunt cinstiți și de a cere socoteală celor care înselau.

Competitorii cu mai multă vechime ai Băncii Medici – cum sunt Peruzzi, Bardi și Acciaiuoli – dominaseră sectorul finanțier al Italiei în secolul al XIV-lea. Structura acestor instituții implica însă un risc, ce a devenit vizibil în cazul Băncii Peruzzi, care și avea sediul central în Florența. În 1331, un grup de persoane din afara familiei a reușit să preia controlul băncii deoarece aceasta avea la bază un singur parteneriat, în care membrii familiei Peruzzi dețineau participația majoritară. Familia Medici a decis să evite acea soartă.

Modelul de afaceri bazat pe francize avea la bază un sistemabil de asigurări, inițiat de familia Medici. O rețea formată din mai multe parteneriate era mult mai greu de preluat și, mai important, prin acest sistem filialele profitabile erau separate din punct de vedere legal și finanțier de cele cu pierderi. De exemplu, dacă o filială era dată în judecată pentru încălcarea unui contract, celealte erau ferite de consecințele juridice. După cum nota Jacob Soll în *The Reckoning: Financial Accountability and the Rise and Fall of*